

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Minimumvoorbeeldbegrotingen voor studenten

Nibud, september 2024

Inhoud

1.1	Inleiding.....	1
1.2	Methode opstellen minimumvoorbeeldbegrotingen	1
1.3	Keuze voorbeeldsituaties studentenhuishoudens	2
1.4	Gemiddelde inkomsten en uitgaven van studenten.....	2
1.5	Beschrijving keuze minimale uitgaven.....	3
1.6	De minimumbegroting	13

1.1 Inleiding

Onlangs constateerde het Nibud dat hbo/wo-studenten beter kunnen rondkomen dan voor de herinvoering van de basisbeurs het geval was.¹ Mbo-bol-studenten komen wat minder goed rond dan in 2021. De studenten die moeilijk rond kunnen komen wijten dit aan de kosten van levensonderhoud en hun achterblijvende inkomsten.

Daarom rijst de vraag hoe hoog de kosten van levensonderhoud van studenten zijn. In dit document stellen we voor een aantal voorbeeldsituaties zogenaamde minimum-voorbeeldbegrotingen op voor studentenhuishoudens. Deze zijn afgeleid van de bestaande minimumvoorbeeldbegrotingen voor huishoudens met een minimuminkomen. De begrotingen geven inzicht in de uitgaven waar een huishouden minimaal rekening mee moet houden.

1.2 Methode opstellen minimumvoorbeeldbegrotingen

De reguliere minimumvoorbeeldbegrotingen stellen we op aan de hand van de zogenaamde pakketmethode. Dit doen we voor een aantal huishoudsituaties die verschillen in samenstelling. Voor elke uitgavenpost op de begroting stellen we vast welke producten en diensten noodzakelijk zijn. Vervolgens zoeken we hier passende prijzen bij. De noodzakelijkheid wordt beoordeeld door experts en ervaringsdeskundigen. Voor de prijzen maken we zoveel mogelijk gebruik van data van het CBS, aangevuld met eigen onderzoek. We kiezen hierbij voor een vrij sober pakket en relatief lage prijzen.

Jaarlijks actualiseren we de prijzen en voeren we, indien nodig, kleine aanpassingen in het pakket door. Om de paar jaar worden de begrotingen en de onderliggende pakketten grondiger herijkt.

¹ A. Groen, G. van den Enden, N. Veerman, 2024, Nibud Studentenonderzoek 2024, Onderzoek naar de geldzaken van mbo-, hbo- en wo-studenten

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Voor studenten beschikken we niet over een dergelijke methode. We hebben nog niet eerder een minimumpakket vastgesteld en dit ook niet voorgelegd aan experts en ervaringsdeskundigen. We beschikken wel over informatie over uitgaven die studenten zelf hebben aangegeven uit het Nibud Studentenonderzoek. Dit onderzoek wordt om de drie jaar herhaald. In de meest recente versie hebben we aanvullend ook gesprekken gevoerd met studenten om een beter inzicht te krijgen in wat zij noodzakelijk vinden.

In de begrotingen geven we inkomsten en uitgaven weer als een maandbedrag. Ook uitgaven die niet elke maand gedaan worden, worden uitgesmeerd over de maanden. Dat is niet altijd eenvoudig. Daarom is het goed kunnen omgaan met geld een belangrijke voorwaarde om rond te kunnen komen met het budget uit de minimumvoorbeeldbegrotingen. Ook moet je alles aanvragen waar je recht op hebt en mogen er geen hoge persoonlijk onvermijdbare uitgaven zijn.

1.3 Keuze voorbeeldsituaties studentenhuishoudens

We kijken naar studenten die niet meer thuis wonen. Uit het Studentenonderzoek bleek dat uitwonende studenten iets minder vaak kunnen rondkomen dan thuiswonende studenten. Thuiswonende studenten maken deel uit van een groter huishouden, waardoor het niet eenvoudig is om te kijken naar de minimale uitgaven van alleen de studenten in dat huishouden.

We maken onderscheid naar opleidingsniveau en woonsituatie, namelijk

- Een hbo/wo-student op kamers;
- Een alleenstaande hbo/wo-student in een studio;
- Een alleenstaande mbo-bol-student in een studio.

We gaan uit van een student van tenminste 18 en ten hoogste 22 jaar. Hierdoor is er wel recht op zorgtoeslag en geen recht op huurtoeslag boven de kwaliteitskortingsgrens.

1.4 Gemiddelde inkomsten en uitgaven van studenten

In het Studentenonderzoek 2024 hebben we gevraagd hoeveel studenten uitgeven aan verschillende uitgavenposten. Deze informatie is behulpzaam bij het vaststellen van de minimaal noodzakelijke uitgaven van studenten. In tabel 1 hebben we de gemiddelde en mediane bestedingen van uitwonende studenten overgenomen in de indeling van de minimumvoorbeeldbegroting. Het gaat alleen om de uitgaven van studenten die de betreffende uitgavenpost zelf betalen. Veel studenten krijgen geld van hun ouders, een bedrag per maand, of incidenteel, of uitgaven worden door ouders betaald.

Niet voor alle uitgaven op de begroting hebben we op hetzelfde detailniveau gevraagd hoeveel men hieraan uitgeeft. Veel studenten betalen bijvoorbeeld de energierekening samen met de huur, waardoor er geen goed inzicht is in de kosten die zij maken voor de afzonderlijke posten huur en energie. Ook is in de vragenlijst niet gevraagd naar de uitgaven aan zorgkosten of aan inboedel, zoals meubels, keukeninventaris en apparaten. In de groepsgesprekken hebben we hier wel naar gevraagd.

Gemiddelde en mediane bestedingen van uitwonende studenten

Gemiddelde en mediane bestedingen van studenten bedragen per maand	hbo/wo student uitwonend		mbo student uitwonend	
	gem	med	gem	med
UITGAVEN				
huur	561	500	595	600
lokale lasten	*	*	*	*
telefoon, televisie, internet	55	55	55	55
zorgverzekeringen	156	152	175	165
overige verzekeringen	14	11	18	15
onderwijs	259	220	240	200
contributies & abonnementen	16	-	17	-
vervoer	67	38	101	55
betalingsverplichtingen	-	-	-	-
andere uitgaven				
kleding	60	50	90	70
inboedel	-	-	-	-
onderhoud huis en tuin	-	-	-	-
zelfzoramiddelen	-	-	-	-
eigen risico zorgverzekering	-	-	-	-
vrijetijdsuitgaven	238	208	203	200
andere uitgaven				
voeding	244	230	311	254
was- en schoonmaakartikelen	-	-	-	-
persoonlijke verzorging	28	20	49	50
huishoudelijke dienstverlening	-	-	-	-
huisdieren	-	-	-	-
roken	-	-	-	-
diversen	49	35	60	30

1.5 Beschrijving keuze minimale uitgaven

Hieronder beschrijven we per uitgavenpost op de begroting welke keuzes we maken. De minimumvoorbeeldbegroting voor niet-studenten vormt hierbij het uitgangspunt.

Het opstellen van minimumvoorbeeldbegrotingen voor studenten is op een aantal punten anders dan voor niet-studenten. Studeren is maar voor een beperkte periode. Veel studenten worden financieel ondersteund door hun ouders. Het betreffen jonge mensen. Daarom maken we voor sommige uitgavenposten andere keuzes dan voor niet-studenten. We kijken niet voor elke uitgavenpost naar wat studenten daar zelf aan uit zeggen te geven. Voor sommige posten waar niet regelmatig wat aan uitgegeven wordt is het namelijk moeilijk om in een vragenlijst aan te geven hoeveel daaraan uitgegeven wordt. Voor andere posten geldt dat er een duidelijk keuze-element in zit, waardoor gemiddelde bestedingen geen goed uitgangspunt vormen voor een minimaal bedrag. De inzichten die zijn opgedaan tijdens de groepsgesprekken zijn zeer behulpzaam geweest voor het maken van keuzes. Op verschillende plekken staan relevante quotes uit de gesprekken weergegeven.

Net als voor de minimumvoorbeeldbegrotingen voor niet-studenten geldt de voorwaarde dat er geen sprake moet zijn van hoge persoonlijk onvermijdbare uitgaven.

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

1.5.1 Huur

In de minimumvoorbeeldbegroting 2024 staat een huur van € 524 voor alleenstaanden. Dit is een veelvoorkomende huur bij dit huishoudtype met een laag inkomen. De huur is een bijzondere uitgavenpost, omdat die sterk individueel verschilt. De hoogte van de huur is sterk afhankelijk van de plek van de woning en de woonduur. Alhoewel we een bedrag tonen in de minimumvoorbeeldbegroting, is hiermee niet gezegd dat dit bedrag voor iedereen toereikend is.

Voor een bedrag voor de huur voor studenten kijken we naar verschillende bronnen.

Als eerste kijken we naar het Studentenonderzoek, waaruit blijkt dat de meeste studenten € 500 uitgeven aan de huur. Er is gevraagd naar een bedrag inclusief energie, water, televisie- en internet.

Verder kijken we naar prijzen die kenbaar zijn gemaakt door de LSVb. De hoogte van de huur varieert van stad tot stad. Uit de huurprijzen van 34.000 kamers die particuliere verhuurders aanbieden via het platform van Kamernet, blijkt dat in 2024 Amsterdam de duurste stad is met een gemiddelde prijs voor een kamer van € 961. De tweede duurste stad is Utrecht, met een gemiddelde huurprijs van € 837. Betaalbare opties zijn te vinden in Wageningen (€ 354), Enschede (€ 366) en Leeuwarden (€ 406). Studentenkamers die door sociale verhuurders worden aangeboden, zijn goedkoper. In 2021 varieerden die volgens de LSVb van € 345 in Wageningen tot € 520 in Amsterdam.

Ten slotte blijkt uit de Landelijke monitor studentenhuisvesting 2024 dat de woonlasten van hbo/wo-studenten verschillen per type verhuurder en per type woonruimte. De woonlasten van kamers met gedeelde voorzieningen bedragen gemiddeld € 565, van eenkamerwoningen € 585 en van meerkamerwoningen € 780. Het gaat hierbij om de woonlasten inclusief bijkomende woonlasten aan energie, water, servicekosten, internet en gemeentelijke heffingen, en na aftrek van de huurtoeslag.

In de voorbeeldbegrotingen vullen we voornamelijk € 500 in voor de huur. Hier komen nog de energiekosten bij (zie hieronder). Voor een kamerwoning zijn die een stuk lager dan voor een studio (eenkamerwoning).

1.5.2 Energie en water

Het gasverbruik van een studio hebben we afgeleid van CBS-data voor flatwoningen tot 50 m². Het gasverbruik van een kamer hebben we gelijkgesteld aan het gemiddelde gasverbruik van een flatwoning uit de minimumvoorbeeldbegroting, gedeeld door het aantal kamerbewoners.

Het stroomverbruik hebben we gelijkgesteld aan de minimumvoorbeeldbegroting voor een alleenstaande (studio) of een vierpersoonshuishouden (kamerbewoner). Dit geldt ook voor het waterverbruik.

1.5.3 Lokale lasten

We veronderstellen kwijtschelding voor de lokale lasten.

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

1.5.4 Telecom

"Samen zijn telefoon, internet en streamingsdiensten zo'n € 20 per maand. Ik deel [streamingsdiensten] met ouders, met broers en huisgenoten: dat probeer je zoveel mogelijk te spreiden. Het internet is € 6 thuis, en ik krijg telefoonkosten van mijn ouders, dat is € 18 euro per maand."
(man, 23 jaar, wo, uitwonend)

"Als student studeer je veel in de bieb dan is het noodzakelijk dat je muziek kan luisteren dus Spotify à € 10-15 per maand is wel echt nodig, dan heb je nog een beetje vermaak en dat is goed voor mentale gezondheid."
(man, 23 jaar, wo, uitwonend)

In de minimumvoorbeeldbegroting zit een bedrag voor een televisieabonnement. Voor studenten houden we hier geen rekening mee. Wel houden we rekening met een bedrag voor een streamingdienst. In het Studentenonderzoek geeft 52 procent van de mbo-bol-studenten aan geld uit te geven aan entertainment, bijv. een streamingdienst. Voor hbo/wo-studenten is dat 62 procent. Het gemiddelde bedrag is respectievelijk € 16-17 maand. Het mediane bedrag is € 15 voor mbo-bol-studenten en € 12 voor hbo/wo-studenten. Dat laatste nemen we over in de begroting.

Voor een kamerbewoner kiezen we voor een snel internetabonnement dat gemiddeld € 51 kost en gedeeld wordt door het totale aantal kamerbewoners.

Voor een studiobewoner kiezen we voor een regulier internetabonnement. Samen met het bedrag voor een streamingdienst komt het maandbedrag uit op ongeveer hetzelfde bedrag voor televisie en internet in de minimumvoorbeeldbegroting (€ 55).

In de minimumvoorbeeldbegroting zit een beperkt bedrag van € 10 voor een mobiele telefoonabonnement. In de post "inboedel" houden we rekening met een bedrag van € 5 voor de aanschaf en afschrijving van een eenvoudige mobiele telefoon. Dat nemen we over in de begroting.

1.5.5 Zorgverzekering

"Ik heb een zorgverzekering van € 168,90. Mijn ouders wilden dat ik me goed verzekerde. Mijn ouders betalen het verschil tussen de zorgtoeslag en de zorgverzekering, dus daar zie ik niets van. Ik ben aanvullend verzekerd."
(vrouw, 21 jaar, hbo, uitwonend)

Het vaakst voorkomende bedrag dat uitwonende mbo-bol-studenten betalen voor hun basisverzekering is € 140 (bbl is € 142). Voor de aanvullende zorgverzekering incl. tandarts is dat € 25. Het gaat om de uitgaven van studenten die het volledig zelf betalen. Voor mbo-studenten is dat percentage relatief hoog.

Het vaakst voorkomende bedrag dat hbo/wo-studenten betalen is € 134 en € 18. Het aandeel hbo/wo-studenten dat alles zelf betaalt, is lager dan bij mbo-studenten.

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Dit komt vrijwel overeen met de bedragen uit de minimumvoorbeeldbegroting. In de minimumvoorbeeldbegroting is gekozen voor een naturapolis zonder premiekorting voor verhoogd eigen risico en een niet al te uitgebreide aanvullende verzekering en een tandartsverzekering. De kosten hiervan bedragen € 144 en € 24.

We nemen de bedragen uit de minimumvoorbeeldbegroting over.

1.5.6 Overige verzekeringen

"Zorg met tandverzekering, dat betaal ik zelf, € 156. De zorgtoeslag krijg ik zelf en dat is € 128 en de rest leggen mijn ouders bij. En de reisverzekering doe ik met mijn ouders." (man, 23 jaar, wo, uitwonend)

Uitwonende mbo-studenten geven € 15 per maand uit aan overige verzekeringen. Hbo/wo-studenten € 10. Het gaat hierbij om onder andere de aansprakelijkheidsverzekering, inboedelverzekering, telefoonverzekering en reisverzekering.

Dat is minder dan het bedrag uit de minimumvoorbeeldbegroting. Daarin staat € 25. De helft hiervan bestaat uit een uitvaartverzekering. De rest uit een aansprakelijkheidsverzekering en inboedelverzekering voor een zelfstandige woning.

De inboedelverzekering voor een kamer is lager dan voor een zelfstandige woning. Een inventarisatie van de inboedelverzekering voor een kamer komt uit op € 4 tot € 5. Een aansprakelijkheidsverzekering kost al snel € 5. Samen € 10. Dit nemen we over voor kamerbewoners. Voor een studio rekenen we met € 15 vanwege de iets hogere inboedelverzekering. Dit sluit aan bij het bedrag dat mbo-studenten uitgeven. Al kan het hierbij dus ook gaan om andere verzekeringen, zoals een telefoon- of reisverzekering.

Voor studenten houden we geen rekening met een uitvaartverzekering.

1.5.7 Onderwijs

"Dit jaar heb ik € 200 aan schoolboeken moeten halen, dat heb ik van mijn ouders gekregen en ik heb een nieuwe laptop gekocht en ik ben € 20 per maand kwijt aan licenties." (man, 17 jaar, hbo, uitwonend)

"Wij hebben geen examens. Dat hebben we alleen in de eerste 2 jaar. Eenmalige aanschaf boeken van € 400 (betaald door mijn ouders), aanschaf in eerste 2 jaar. Daarna geen boeken meer. Wij moeten certificaten halen om aan te tonen dat we onlinecoursen hebben behaald en die kosten € 54 per certificaat. Daar heb ik er 3 van gedaan, dus € 150. Licenties waren niet noodzakelijk, maar heb ik wel afgesloten voor het gemak. Die waren € 20 per maand en die heb ik 3 maanden gebruikt." (vrouw, 21 jaar, hbo, uitwonend)

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

In de voorbeeldbegrotingen veronderstellen we dat studenten al hun uitgaven zelf betalen. Om deze reden houden we rekening met het collegegeld voor hoger onderwijs in het studiejaar 2024-2025.

*"Snijspullen voor studie, collegegeld en boeken voor het 1e jaar. Ik spaar er zelf voor (€ 200 p.m.), maar indirect krijg ik van mijn ouders."
(vrouw, 21 jaar, wo, uitwonend)*

Naast het collegegeld hebben studenten ook kosten voor studiematerialen zoals boeken of printkosten. Volgens het Studentenonderzoek waren de mediane uitgaven voor mbo-studenten € 50 per maand. Het mediane bedrag voor hbo/wo-studenten bedraagt € 25. Dat is veel lager dan voor mbo-studenten en ook veel lager dan het gemiddelde bedrag van € 53.

Dit nemen we over in de begroting.

1.5.8 Contributies en abonnementen

Dit zijn in ieder geval de kosten voor een bankrekening. Hiervoor nemen we het bedrag van € 3 uit de minimumvoorbeeldbegroting over.

Overige contributies en abonnementen zijn opgenomen onder de post sociale participatie.

1.5.9 Vervoer

"Ja ik heb een fiets en die moest laatst gemaakt worden dat kost € 40 en dat heb ik zelf betaald." (man, 17 jaar, hbo, uitwonend)

"Ik heb ook een week-OV. Probeer het zo uit te kienen, dat ik maandagochtend reis vanaf mijn ouders want dan hoef ik geen kosten te maken. Kosten: € 100 per maand. Ik heb geen fiets, die is kapot. Als ik een fiets nodig heb, dan pak ik een OV-fiets. Bijvoorbeeld als ik naar mijn ouders ga. Dat is € 4 per dag. Dat zit in die € 100." (vrouw, 21 jaar, hbo, uitwonend)

Net als in de minimumvoorbeeldbegroting houden we rekening met de aanschaf en het onderhoud van een fiets. In het basispakket van de minimumvoorbeeldbegroting zit ook een beperkt bedrag voor openbaar vervoer. Studenten kunnen kiezen voor een week- of weekendabonnement. Daarom brengen we geen kosten voor openbaar vervoer in rekening.

In de post sociale participatie houden we in de minimumvoorbeeldbegroting rekening met vervoerskosten in verband met recreatie, uitgaan of bezoek aan familie of vrienden.

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

1.5.10 Kleding en schoenen

"Ik denk wel € 30. En als ik met mijn moeder ga winkelen dan krijg ik wel eens wat cadeau. En voor de studentenvereniging moet ik wel wat apart speciale kleding kopen maar dat zit hierin. Ik ben voor praktische en duurzame kleding."
(man, 23 jaar, wo, uitwonend)

Voor kleding en schoenen is in de minimumvoorbeeldbegroting een bedrag van € 62 opgenomen. Dit is iets hoger dan de € 50 die het merendeel van de uitwonende hbo/wo-studenten zeggen uit te geven aan kleding. Het mediane bedrag dat uitwonende mbo-studenten uitgeven is € 70.

Omdat het minimumkledingpakket in de minimumvoorbeeldbegroting al erg basic is, en er geen duidelijke reden is waarom studenten minder nodig zouden hebben dan niet-studenten, nemen we het bedrag uit de minimumvoorbeeldbegroting over.

1.5.11 Inboedel

"Ik heb veel spullen uit de kamer bij mijn ouders meegenomen. Alleen een eettafel van Ikea nieuw gekocht. Stofzuiger en stoelen heb ik gekregen (€ 450 samen) en een pannenset (€ 30). Ik ben zo'n € 20 per maand kwijt aan inrichting. Ik heb nieuwe hoeslakens gekocht en ben aan het kijken voor een bank die ik van mijn zus ga overkopen en nieuwe messen." (man, 17 jaar, hbo, uitwonend)

"Ik ben wel van de inrichting, plantjes en kussentjes: € 10 p.m. Bed, tv (waren tweedehands), bank (nieuw) zijn nog van mijn eerste studentenkamer. Dit is mijn 3e kamer. Kosten € 400 eenmalig." (vrouw, 21 jaar, hbo, uitwonend)

"Mijn kamer (studio) was gemeubileerd. De rest kwam van mijn kamer van thuis. Als er iets stuk gaat, dan gaat dat van je borg af. Bestek heb ik van mijn ouders gekregen toen ik hier kwam wonen." (vrouw, 21 jaar, wo, uitwonend)

"Ik woon hier nu 2 jaar en heb nooit iets nieuws gekocht. Mijn bed nieuw gekocht was € 1000." (man, wo, uitwonend)

Voor de inboedel houden we in de minimumvoorbeeldbegroting rekening met een pakket aan artikelen. Het gaat om meubilair, stoffering voor de woonkamer en de slaapkamer(s), keukengerei, huishoudelijke artikelen en apparatuur. De meeste van deze artikelen worden afgeschreven over een periode van 10 jaar, maar sommige artikelen zoals linnengoed en servies en glas over een periode van 5 jaar. Een eenvoudige mobiele telefoon wordt elke 3 jaar vervangen.

In de minimumvoorbeeldbegroting staat voor een alleenstaande een maandbedrag van € 86.

Deze uitgavenpost zal voor zelfstandig wonende studenten waarschijnlijk vaak afwijken van niet-studenten. Hun woonsituatie is vaak van tijdelijke aard en misschien hebben studenten minder nodig als ze gebruik kunnen maken van al aanwezige voorzieningen.

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Samenwonende studenten kunnen een deel van de inboedel delen. Vanwege de tijdelijke aard zullen studenten misschien lagere eisen stellen aan de inboedel dan niet-studenten.

Voor studenten veronderstellen we dat ze hogere kosten hebben voor de aanschaf van een laptop dan een huishouden in de minimumvoorbeeldbegroting. Studenten gebruiken hun laptop immers intensief voor hun studie en niet alleen voor toegang tot het internet of thuisadministratie. We veronderstellen dat studentenhuishoudens niet beschikken over een printer, maar gebruikmaken van de printvoorzieningen van de onderwijsinstelling. De kosten hiervoor zijn ondergebracht bij de post onderwijs.

Voor kamerbewoners met gedeelde voorzieningen veronderstellen we dat de kosten voor inboedel, behalve de inrichting van de eigen kamer en persoonlijke apparaten (laptop en smartphone), gedeeld worden. De zelfstandig wonende student draagt zelf alle kosten van de inboedel.

We kiezen daarom voor een iets lager maandbedrag en gaan voor de kosten voor de inboedel voor alles behalve de slaapkamer en de persoonlijke apparaten uit van de helft van de kosten uit de minimumvoorbeeldbegroting. Op die manier geven we invulling aan het gegeven dat studenten vaak minder woonruimte hebben dan niet-studenten en dat in gedeelde ruimten al meubilair aanwezig is. Uit de groepsgesprekken bleek dat de deelnemers nauwelijks meubels zelf hadden gekocht.

We komen hiermee uit op een bedrag van € 38 voor kamerbewoners en € 49 voor zelfstandig wonende studenten in een studio.

1.5.12 Onderhoud huis en tuin

Helft van bedrag uit minimumvoorbeeldbegroting. Kamerbewoners kunnen dit delen.

1.5.13 Niet-vergoede ziektekosten

In de minimumvoorbeeldbegroting is een bedrag van € 8 per maand opgenomen voor verbandmiddelen, pijnstillers, etc. Daarnaast houden we rekening met het volledige bedrag voor het verplichte eigen risico. We vinden het noodzakelijk dat mensen met een laag inkomen dit bedrag uit moeten kunnen geven als zij ermee geconfronteerd worden. Het is de vraag of dat voor studenten ook nodig is. Aan de ene kant weten we dat jongere mensen meestal niet hun volledige eigen risico kwijt zijn. Aan de andere kant kunnen ook studenten dit hele bedrag nodig hebben. We kiezen er daarom voor om net als in de minimumvoorbeeldbegroting uit te gaan van het volledige verplichte eigen risico.

1.5.14 Vrijetijdsuitgaven

In de post sociale participatie houden we rekening met vervoerskosten in verband met recreatie, uitgaan of bezoek aan familie of vrienden.

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

1.5.15 Voeding

"De afgelopen maand kostte voeding € 225 en daar zitten ook schoonmaakkosten bij. Ik kook meestal voor mij alleen en echt af en toe met iemand eten, doe ik misschien 1 keer per 2 weken. Ik betaal alles zelf." (man, 17 jaar, hbo, uitwonend)

"Ik woon met 20 mensen in een groot huis. We delen een woonkamer en keuken. Voeding kost denk ik € 130 per maand. Daarvan gemeenschappelijk € 60 per maand. Ik eet 2x per week samen met huisgenoten of met vrienden. Ik ben denk ik € 20 euro per maand kwijt aan wasmiddel, wc papier. Ik eet 1 à 2 x per week bij mijn ouders." (vrouw, 22 jaar, wo, uitwonend)

"Dat heb ik omgerekend en dat is zo'n € 7-8 per dag en dan ongeveer 5 dagen per week, want ik eet ook bij mijn ouders. Dus € 175 per maand. Moeilijk, want als je samen met mensen eet dan komt dat in de wie betaalt wat en tikkies, maar de bankapp geeft een heel vertekend beeld. Ik eet bijna elke dag wel samen met mensen. Je kookt bijna altijd voor € 4 en dan lunch en ontbijt." (man, 23 jaar, wo, uitwonend)

Het voedingsbedrag in de minimumvoorbeeldbegroting is gebaseerd op de Richtlijnen goede voeding van de Gezondheidsraad en op een pakket met voedingsmiddelen dat is opgesteld door het Voedingscentrum. Aan dat pakket zijn prijsgegevens van supermarkten gekoppeld. In de minimumvoorbeeldbegroting houden we rekening met schaalvoordelen voor mensen die samen hun huishouden in gezinsverband delen. Voor alleenstaanden houden we rekening met een licht schaalnadeel.

Volgens het Studentonderzoek geven de meeste uitwonende studenten € 230 (hbo/wo) en € 254 (mbo-bol) uit aan boodschappen uit de supermarkt en tussendoortjes.

In de minimumvoorbeeldbegroting staat een bedrag van € 202 voor alleen voeding. Mogelijk spelen schaalvoordelen hier een rol. Het ontbreekt ons aan gegevens over de mate waarin studenten samen eten, al dan niet met hun huisgenoten. Het is ook mogelijk dat studenten met een laag inkomen minder uitgeven aan voeding dan wenselijk is volgens de minimumvoorbeeldbegroting. Ten slotte kan het zijn dat studenten relatief vaak uit eten gaan. Dat dat een rol kan spelen wordt ondersteund door het relatief hoge bedrag aan vrijetijdsuitgaven, waarbij onder andere is gevraagd naar uit eten gaan.

We kiezen ervoor om de bedragen uit de minimumvoorbeeldbegroting over te nemen. Voor kamerbewoners houden we er rekening mee dat zij enkele dagen in de week samen kunnen eten. Dat doen we door voor hen niet het schaalnadeel van een eenpersoonshuishouden te berekenen. Dat scheelt 10 procent.

Verderop kijken we onder andere naar kosten voor uit eten gaan. Dan houden we rekening met deze keuze.

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

1.5.16 Was- en schoonmaakartikelen

"Ik deel met 1 iemand de wasmachine dat kost € 10 per maand, dus € 5 pp. En wasmiddel kopen we om en om. Geen idee hoeveel dat is. Misschien een paar euro per maand." (man, 17 jaar, hbo, uitwonend)

"Ik koop wasmiddelen à € 8-9 p.m." (vrouw, 21 jaar, hbo, uitwonend)

In de minimumvoorbeeldbegroting is voor een alleenstaande een bedrag van € 6 opgenomen voor het wassen van kleding en de aanschaf van was- en schoonmaakartikelen. Voor studenten in een zelfstandige woonruimte nemen we dit bedrag over. Voor samenwonende studenten gaan we ervan uit dat zij deze kosten gedeeltelijk kunnen delen.

1.5.17 Persoonlijke verzorging

"€ 15 per maand inclusief kappersbezoek. € 25 per kappersbeurt, 3x per jaar." (man 23 jaar, wo, uitwonend)

Voor persoonlijke verzorging hebben we een bedrag van € 26 opgenomen in de minimumvoorbeeldbegroting.

1.5.18 Diversen

Voor diverse overige uitgaven houden we in de minimumvoorbeeldbegroting rekening met een beperkt bedrag van € 5 per persoon per maand. Het gaat hierbij om uitgaven aan officiële documenten, pasfoto's en kleine huishoudelijke artikelen zoals schrijfwaren.

We nemen voor studenten het bedrag van € 5 uit de minimumvoorbeeldbegroting over.

1.5.19 Sociale participatie

"De contributie [voor de studentenvereniging] en voor het dispuut is € 35 per maand. En het duurste abonnement is dat van collegegeld: € 200 per maand. Dat is eigenlijk ook wel een abonnement." (man, 23 jaar, wo, uitwonend)

"Voor telefoon en Netflix lift ik mee op mijn ouders' kosten. € 160 per jaar voor de sportvereniging. Studie, € 40 dispuut per jaar. En € 20 per maand voor samen eten en voor activiteiten bij het dispuut." (vrouw, 21 jaar, wo, uitwonend)

In de minimumvoorbeeldbegrotingen houden we apart rekening met de uitgaven in verband met sociale participatie. Het gaat bijvoorbeeld om uitgaven aan contributies en abonnementen, vervoer, uitgaan, recreatie en vrijetijdsbesteding. Idealiter zijn huishoudens vrij om hier zelf invulling aan te geven.

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Tabel 1: Opbouw pakket sociale participatie in minimumvoorbeeldbegroting (alleenstaande vanaf 18 jaar)

Alleenstaande	€/maand
Contributies en abonnementen	22,50
Bezoek	31,50
Vakantie/uitgaan	44,00
Vervoer	15,00
Totaal	113

Voor een alleenstaande rekenen we met een totaalbedrag van € 113 voor sociale participatie. Dat is minder dan het mediane bedrag van € 200 die uitwonende studenten zeggen uit te geven aan vrijetijdsuitgaven. Daar komt nog een deel van de € 55 bij die uitwonende mbo-bol studenten uitgeven aan vervoer. Voor hbo/wo-studenten is dat € 38.

Hieronder kijken we per onderdeel hoe we dit invullen voor studenten.

Contributies en abonnementen

In het kader van sociale participatie houden we rekening met het lidmaatschap van een sport- of hobbyclub. In de minimumvoorbeeldbegroting is hiervoor onder het kopje "sociale participatie" een bedrag opgenomen van € 22,50 per maand. Dit bedrag nemen we over voor studenten. Studenten komen misschien in aanmerking voor korting waardoor zij goedkoper uit zijn. Dat hangt echter af van het soort sport. Daarom houden we daar vooralsnog geen rekening mee.

Vervoer

In het kader van sociale participatie houden we rekening met vervoerskosten in verband met recreatie, uitgaan of bezoek aan familie of vrienden. Het is moeilijk om te bepalen hoe hoog deze kosten gemiddeld zijn. De ene student woont dichterbij vrienden en familie dan de andere. In de minimumvoorbeeldbegrotingen staat hiervoor een bedrag van € 15 per maand.

Vrijetijdsuitgaven

*"Ik denk dat het misschien wel wat hoger moet zijn dan € 1.100 per jaar. [aangegeven bij de afronding van het gesprek] Toch wel € 1.200. Verre reizen zijn niet nodig. Maar 2 weken met vrienden weg, moet kunnen."
(man, 21 jaar, bol/niveau 4, uitwonend)*

*"Vakantie kostte € 2.500 en heel veel geld had ik daarvoor al gespaard. Dit is echt alleen de zomervakantie, geen weekendjes weg, ik denk dat ik volgend jaar niet op vakantie ga of in Nederland blijf om het gemiddelde weer naar beneden te halen."
(man, 17 jaar, hbo, uitwonend)*

Bij vrijetijdsuitgaven houden we rekening met uitgaven aan recreatie, uitgaan, vakantie, etc. In de minimumvoorbeeldbegroting is hiervoor in het kader van sociale participatie een bedrag van € 44 opgenomen voor een alleenstaande.

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

1.6 De minimumbegroting

In de minimumvoorbeeldbegroting voor studenten gaan we ervan uit dat studenten alle uitgaven zelf betalen. Veel studenten krijgen geld van hun ouders, maandelijks of incidenteel, of er worden uitgaven door de ouders betaald. Dergelijke betalingen kunnen verrekend worden met de inkomsten en uitgaven. In de begrotingen doen we dat niet, ook omdat we al uitgaan van de maximale aanvullende beurs. Bij de vergelijking van de inkomsten en uitgaven zien we welke impact bijdragen van de ouders kunnen hebben.

1.6.1 Totale minimale uitgaven van studenten

De totale gemiddelde minimale uitgaven van hbo/wo-studenten op kamers bedragen € 1.554 (€ 1.054 + € 500 huur). In een studio is dat € 1.814 (€ 1.214 + € 600 huur).

Voor een mbo-bol-student in een studio bedragen de totale minimale uitgaven € 1.746 (€ 1.146 + € 600 huur).

1.6.2 Inkomsten

In de minimumvoorbeeldbegroting houden we rekening met een bijstandsuitkering. In de begrotingen voor studenten is het ingewikkelder om een minimuminkomen te specificeren. Veel studenten hebben inkomsten uit werk/stage, ontvangen een basisbeurs en/of aanvullende beurs, hebben een studielening, krijgen geld van hun ouders en ontvangen zorgtoeslag.

1.6.3 Saldo inkomsten en uitgaven

*"Of ik kan rondkomen verschilt. Ik krijg een basisbeurs uitwonend met bijbaan, maar soms werk ik meer en dan heb ik daar genoeg aan en soms werk ik minder en dan heb ik daar niet genoeg aan. Dan leen ik, of krijg ik geld van mijn ouders."
(man, 21 jaar, bol/niveau 4, uitwonend)*

In deze eerste opzet hebben we alleen nog gekeken naar de basisbeurs, de zorgtoeslag en de volledige aanvullende beurs, al zullen niet alle studenten hiervoor in aanmerking komen.

Als we alleen kijken naar deze inkomensbestanddelen, dan ontstaan er tekorten van € 671, € 831 en € 757.

Veel studenten hebben inkomsten uit werk. Het mediane bedrag is € 597 voor hbo/wo-studenten en € 506 voor mbo-bol studenten. Als we dat invullen, dan resteren er nog tekorten van € 74, € 234 en € 251.

Deze tekorten zullen moeten opgevangen worden door meer te verdienen, geld te lenen of door geld van ouders. Voor hbo/wo-studenten kan dit tekort geheel worden opgevangen door een lening. Een uitwonende hbo/wo-student kan namelijk maximaal € 504 lenen. Een uitwonende mbo-student kan maximaal € 214 lenen. Dat is in dit geval onvoldoende om het tekort te overbruggen en alle minimale uitgaven van te kunnen betalen.

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

In die minimale uitgaven zitten reserveringen voor onvoorziene uitgaven, bijvoorbeeld het volledige bedrag voor het eigen risico voor de zorgverzekering. Als op deze reserveringen wordt bezuinigd, bijvoorbeeld als er geen zorgkosten zijn, dan komt de begroting net niet rond (tekort van € 5). Maar dan moet er dus ook wel helemaal niks misgaan. Er mag dan bijvoorbeeld geen sprake zijn van een hogere huur dan waar we in deze situatie vanuit zijn gegaan.

1.6.4 Begrotingen

Hieronder staan de voorbeeldbegrotingen. In de begrotingen is bij sommige uitgavenposten geen bedrag opgenomen, maar staat een sterretje (*). Voor deze uitgavenposten specificeren we geen specifiek bedrag. Soms gaat het om uitgaven die sterk individueel bepaald zijn, zoals voor huishoudelijke dienstverlening, bijvoorbeeld schoonmaakdiensten. Soms gaat het om uitgaven waarvoor we een totaalbedrag hebben opgenomen bij de post 'sociale participatie', bijvoorbeeld vrijetijdsuitgaven.

Zonder bijbaan/stage

Minimumvoorbeeldbegroting* juli 2024 bedragen per maand	Aleenstaande bijstand	hbo/wo student kamer	hbo/wo student studio	mbo student studio
INKOMEN				
inkomen uit uitkering of werk	1.308	-	-	-
basisbeurs	-	302	302	326
aanvullende beurs	-	458	458	440
studielening/collegegeldkrediet	-	-	-	-
zorgtoeslag	123	123	123	123
huurtoeslag	308	-	-	-
overige inkomsten (geld van ouders)	-	-	-	-
TOTAAL INKOMSTEN	1.739	883	883	889
UITGAVEN				
huur	524	500	500	500
energie	132	45	119	119
water	16	16	16	16
lokale lasten	* (50)	* (50)	* (50)	* (50)
telefoon, televisie, internet	65	35	65	65
zorgverzekeringen	168	168	168	168
overige verzekeringen	25	10	15	15
onderwijs	-	236	236	168
kinderopvang	*	*	*	*
contributies & abonnementen	3	3	3	3
vervoer	19	11	11	11
levensonderhoud anderen	*	*	*	*
betalingsverplichtingen	*	*	*	*
VASTE LASTEN	952	1.024	1.133	1.065
kleding	62	62	62	62
inboedel	73	38	49	49
onderhoud huis en tuin	31	4	16	16
zelfzorgmiddelen	6	5	6	6
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
RESERVERINGSUITGAVEN	204	141	165	165
voeding	265	241	265	265
was- en schoonmaakartikelen	7	4	7	7
persoonlijke verzorging	26	26	26	26
huishoudelijke dienstverlening	*	*	*	*
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5
HUISHOUDELIJKE UITGAVEN	303	276	303	303
SOCIALE PARTICIPATIE	113	113	113	113
TOTAAL UITGAVEN	1.572	1.554	1.714	1.646
SALDO INKOMSTEN MIN UITGAVEN	167	-671	-831	-757

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Met bijbaan/stage (gemiddeld bedrag)

Minimumvoorbeeldbegroting* juli 2024 bedragen per maand	Aleenstaande bijstand	hbo/wo student kamer	hbo/wo student studio	mbo student studio
INKOMEN				
inkomen uit uitkering of werk	1.308	597	597	506
basisbeurs	-	302	302	326
aanvullende beurs	-	458	458	440
studielening/colleegegeldkrediet	-	-	-	-
zoratoeslag	123	123	123	123
huurtoeslag	308	-	-	-
overige inkomsten (geld van ouders)	-	-	-	-
TOTAAL INKOMSTEN	1.739	1.480	1.480	1.395
UITGAVEN				
huur	524	500	500	500
energie	132	45	119	119
water	16	16	16	16
lokale lasten	*	(50)	*	(50)
telefoon, televisie, internet	65	35	65	65
zorgverzekeringen	168	168	168	168
overige verzekeringen	25	10	15	15
onderwijs	-	236	236	168
kinderopvang	*	*	*	*
contributies & abonnementen	3	3	3	3
vervoer	19	11	11	11
levensonderhoud anderen	*	*	*	*
betalingsverplichtingen	*	*	*	*
VASTE LASTEN	952	1.024	1.133	1.065
kleding	62	62	62	62
inboedel	73	38	49	49
onderhoud huis en tuin	31	4	16	16
zelfzorgmiddelen	6	5	6	6
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32
vrijtijdsuitgaven	*	*	*	*
RESERVERINGSUITGAVEN	204	141	165	165
voeding	265	241	265	265
was- en schoonmaakartikelen	7	4	7	7
persoonlijke verzorging	26	26	26	26
huishoudelijke dienstverlening	*	*	*	*
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5
HUISHOUDELIJKE UITGAVEN	303	276	303	303
SOCIALE PARTICIPATIE	113	113	113	113
TOTAAL UITGAVEN	1.572	1.554	1.714	1.646
SALDO INKOMSTEN MIN UITGAVEN	167	-74	-234	-251